

ВКР(б)-ein GORODSKOI CENTRAALNA RAIKOOMOI PLEENYM

(Yrgelzelel. Exinь 1-dexi niwurta)

Ene onoi main 15-ai ydesim 5 caasta barilgashadai klyyb soo Ulaan-Ydiin gorodskoi Centraalna raikoomoi 4 dygeer pleenym bolhon байна.

Pleenym xadaa „ВКР(б)-ein istooriin хуриаанги куйрсийи“ ба партиин XVIII сьеэдийн материалнуудийг үзэлгйн жамараар жабуулгадга байханаин тухай асуудалийг зыбсн хөлсөхөн байна. Ene асуудалаар механизированно шилэ завоодой партикоомой секретаар нух. Олоовник, Хелхее холбооний уяв-ленийн партикоомой секретаар нухер Сампloon, хургашадтай сожуузал раикoomoi тырылгеше нух. Xogoojeva гегсedei doklaadud bolho байна.

Pleenym болбол exin тырын нухер Олоовникoй доклаадиий сонсобо. Механизированно шилэ завоодой партиина организаафин 33 коммунистууд ба комсомолууд болбол ВКР(б)-ein istooriin хуриаанги куйрсийн негедехи главажи, хор-жордохи главажинь — 53 хын, гурбадaxи ба тереңгее деес-сенхи главажи 37 коммунистууд ба комсомолууд үзе-зе байхан байна. Партиин истоорилий үзехе неге крyзоог организоваалгадга, тереңдөн 20 гаран хуныууд хуралсахаар бишүүлхэн аад, 10 тухай хуныууд хуралсадаг байна. Крyзоогойн занааги регyлаарна болдоггый, xодо талалдаг байхан дее-реһен, 1939 оной гарахаар мил 2-3 занааги үнгергегдехэн байх ям. 6 леэке ба 3 дахин консультааца үнгергегдехэн байна. ВКР(б)-ein истоорилин хуриаанги куйрсийг үзельг хадгаа соведет интелигеенци — специалистуудай дунда хысед хангалтатгаар организоваалга-даггый байна.

ВКР(б)-ein XVIII сьеэдийн материалнуудийг үзельг ба те-деонийг үргэн маасийн дунда небатыльке жабадал хадгаа ба-гал хысед ханаар табигдаггый байна. 47 агитааторнуудайн үсөөнхнхн хыделмерилне. Теденел хуралсалдан, хыделмериден практикеска тухаламза үгте-деггый байна. Хунгуулийн үча-стогууд деере ба герег эзед ехе-нерел дунда сьеэдийн материал-нуудийг ойгуулха жабадал хадгаа тон мууса организоваалга-дан байна.

Тийгед, Хелхее холбооний партикоомой секретаар нухер Сампloon, хургашадтай сожуу-зай раикoomoi тырылгеше нухер

Xogoojeva гегсedei doklaadud болбо. Tus партиина организааца ба сожуузал раикoom болбол партиин пропагандийн ба ВКР(б)-ein XVIII сьеэдийн материалнуудийг үзельгийг организоваалха талаар хыделмери-нуудийг жабуулхан болбоши, те-денэ тон дутамаг байна. Jyyb гегехеде, партиин истоорилин ху-риаанги куйрсийн негедехи ба хожордохи главааха саашаа га-раагый, неге газарта тогтоод байхан хуныууд нелеед олон байха ям.

Zygeer, дурсагдагша парти-на организаануудта ба го-родскoi центральна райооний хургуулинуудай хургашад дунда нелеед олон комму-нистууд, комсомолууд, соведет интелигеенциин төлөөл-гөшөр ба хургашад болбол бөл-сөвизмийг судалха талаар тон сержоонноор хыделмерилдэг бай-над. Ziiseelxede, нухед Шокхина (коммунистка — шилэ завоодой инзенеер), Сергеев, Фадеев, Орлоова (Хелхее холбооний уяв-леени), Подковитров, Назимов, Найымов, Фомин (го-родскoi центральна райооний хургуулинуудай хургашад) ба busad болбол партиин истоорилин хуриаанги куйрсийн 5-7 глава-нуудийг үзельг байхан байна.

Доклаадуудай хуылеер пре-ни эхилхэн байна. Нухед Куй-рошев (пропагандист), Василь-ев (дунда хургуулийн дирек-тор), Ворожекин (городскoi рай-коомой хыделмерилгеше), Каар-пова (партиин гorkoomoi про-пагандийн тагагилгй ерхилгеше), Клоккоо (автобаза), Маалих (госпароходство), Санзиев (ВКР(б)-ein Обкоом). Зыков, (гyрenci баанка), Сергеев (комсомолой раикoom), Сер-геев (ВКР(б)-ein XVIII сьеэ-дийн делегаад) ба городскoi цент-ральна раикoomoi секретаар нухер Седих гегсedei үге хе-леbed.

Теденер хадгаа, партиин истоорилин хуриаанги куйрсийг ба сьеэдийн материалнуудийг үзельгйн мууса организоваалгадан ханаин тухай хезе, олон зие-сөөнүүдийг харуулан байна. Eneenel хуылеерен, tus plee-nyim xadaa тухай тогтоомзийг абahan байна.

Eneenhee гадна, ene plee-nyim болбол партина орогсодой абалгада сержоонноор хандаха тухай заабари үгехэн ба хеден организационно асуудалнуудийг хөлсөхөн байна.

Tyryy modouradхашадai oopedийи bygedийн dostojaani болгохо

Azalсад хадгаа ВКР(б)-ein XVIII сьеэди деере нухер Стаалин хехен историцеска доклаад, tus сьеэдийн тогтоомзонууд ба материалнуудийг судалан үзельг байна. Ene хадгаа теденей үзельгериин ба политическе активностийн деешлүүлне. Тереһелен, Гурбадугаар Табанзилет неремзете социалис сөрвөнованлийг бири үргэн даласатагаар делгегерылэ, үзельгериин шине шине амзаланнуудийг тулгалгада зоригзуулан.

Ene галхамсагта дебзельг ба хыделөөн болбол модурадхаг-деере делгерзе байна. Колхоознигууд — тыры модурад-хашад болбол галхамсаг пок-азаателытагаар хыделмерилхийг найдуулан байна. Нух. Сууш-чекoв амзалта хадгаа модо-урадхалгийг туйлай тыргөөр, амзалтатагаар жабуулхын, мун бaha тере хыделмерил деере үзельгериин үзегдөөгый ий-дөр покказателытагаар хыделмерил-хын арга байдлай байхиты еил тоодор харуула гееше.

Име тула, тырышүүл — модо-урадхашад хыделмерийн оопед ба meetodийг быхил модо-урадхашад дostojaani болго-хонг шукала. Стаалинска Гурба-дугаар Табанзилет неремзете социалис сөрвөнованни болбол модурадхалга деере тон үр-гегөөр делгегерылгедехе Жо-хол. Ede хемзеежбуулганууд хадгаа модурадхалгийн амзал-тийг шидхехе — хысен тыгес зeb-сегууд мун.

Тере хадгаа Стаалинска Гурба-дугаар Табанзилет неремзете социалис сөрвөнованни орол-со, конкретне үлгалнуудийг абahan байна. Мунөө, нух. Ни-колai Григoорьевич болбол ухан-да модо unagaalга деере хы-делмерилхе зуура, абхан соци-алис ужалгаа үлыбселен дyyрге-

хэн байна. Ziiseelxede, смеене соогоо 60 к. м. модийг уханда unagaaxa ноормотой байхан аад, 220 к. м. unagaaxa, үдер үдерегөө дабарийлж 360 проц. хыртер дyyргедег байна. Ста-хаановска покказателытагаар хыделмерилгед хадгаа үдер заарботна хылехе абдагилне елихэн ле. Нух. Николай Григoорьевич болбол неге үдер соо 63 тух. хыртер хылехе оло-дог болхон байна.

Тийгед, тере хадгаа уханда модо unagaalгйн ба модурад-халгийн талаар бири хайн пок-азаателытагаар хыделмерилхийг найдуулан байна. Нух. Сууш-чекoв амзалта хадгаа модо-урадхалгийг туйлай тыргөөр, амзалтатагаар жабуулхын, мун бaha тере хыделмерил деере үзельгериин үзегдөөгый ий-дөр покказателытагаар хыделмерил-хын арга байдлай байхиты еил тоодор харуула гееше.

Име тула, тырышүүл — модо-урадхашад хыделмерийн оопед ба meetodийг быхил модо-урадхашад дostojaani болго-хонг шукала. Стаалинска Гурба-дугаар Табанзилет неремзете социалис сөрвөнованни болбол модурадхалга деере тон үр-гегөөр делгегерылгедехе Жо-хол. Ede хемзеежбуулганууд хадгаа модурадхалгийн амзал-тийг шидхехе — хысен тыгес зeb-сегууд мун.

G. Bazaanov

ZURAG DEERE: Japoonsko ezerxegсedei dobtolhonoй хуйлде, орохо байрагыйгөөр үлехэн хитдай деевөнхийн зон.

Партияна-массова ба хвдэлмэриие ажа-хын хвдэлмэритэй зохилдуулан ябуулха

Партиин Бурят-Монгол Об-комой ба Улан-Удын Горко-мой „ВКР(б)-ein историйн хурияанг кувсын гаралгатай дашарамдуулан, партиина про-пагандые эмхидхэн табиha тухай“ партиин ЦК-гэй тогтоо-лой дувргэлтэ тухай резолю-ци соогоо, „...партипропаган-дын хэрэгтэ байгаа тон ех-нүүд дугагдалнуудые усадхал-гада ба партиина пропагандын шанарые газар бүхэндэ үргэ-хэ, ВКР(б)-ein ЦК-гэй эрэл-тэн ёшоор төрөнийн эрид ш-нөшөлөн табиha ябадалые хан-галтада, партиорганизацинууд дай бүхы хуысе шэглүүлхые ВКР(б)-ein Обкомой, Горко-мой ба РК-нүүдийг бюронууд-ые уялгалха“, — гэжэ тогтоо-лон байна.

Тэд, Тунхэнэй аймагай зарим партиина организацинууд хадгаа энэ шухала хэргэые бөө-лүүлхэ талаар конкретнэ хэм-жээнүүдые абаагый, харин са-матегтэ табижархёо. Жэшээ-лхэд, Жэмшэгэй сомоной, „Ленинэй зам“ колхозой дэр-гэдэхи партиина эхин органи-заадин (парторгань нухэр Ан-гархаев) коммунистууд, парти-нын историйн үзэлгые эхи-лөөгый, мун энэ мэтшөлөн ВКР(б)-ein XVIII сьеэдын ма-териалуудые үзэжэ захалаа-дуй байна. Тоорын сомоной, „Улаан-шулуута“ колхозой

дэргэдэхи партиина эхин орга-низаци (парторгань нухэр Сам-буев) болбол колхознигуудай-гаа дунда агитационно-массо-ва хвдэлмэри ябуулнагый гэ-бэл, тус организаци хадгаа партиин XVIII сьеэдын тог-тоомжонууды үзэлгые ябуу-лаагый ба коммунистуудын ВКР(б)-ein историйн шудала-гые эхилдүүдэй байна.

Энэ колхозууд дээрэ пар-тияна-массова хвдэлмэринн мууса ябуулагдаг дээрэһэнэй али бүхы гүрэнэй политичес-кэ удхашанартай кампанинууд-ые саг болзортон дувргэлтэ болгожо шаддаггый, он-доо колхозууднаа ходоодоо гээгдэдэг байна. Мунөө хаба-ри тарилгын төлөө олонхи колхознигуудын үдөрэйгөө нормые дувргэгый, тарилгын хвдэлмэринн талаар, тус кол-хозууд болбол аймаг дотороо эгээл хойно шэрэгдэжэ ябанан байна.

ВКР(б)-ein ЦК-гэй, Бурят-Монгол Обкомой ба Горко-мой, партиина пропагандые эмхидхэн табиha тухай гарган тогтоомжонуудые хэргэ дээрэнэ бөөлүүлхын тлөө бү-хы хуысе мобилизовалхан партиорганизацинуудай ба ком-мунистууд бүхэнэй уяла мун.

КЫРМЫГЕНОВ.

Госпароходство дээрэ

Улан-Удын госпароходст-вын навигационно хвдэлмэ-ринь эхилхээр нара шахуу болхонь. Мунөө ведэ парохо-дуудын рейснүүдтэ ябажа бай-на. Түрүү команднууд болбол май харынгаа ашаа зөөл-гөжэ, эрхим покказательнууд-ын сержезноор оролдонод.

Майн 15-най мэдээгээр, энэ харын ашаа зөөлгын планай дувргэлтэ харал имэ бай-на: ашаа зөөлгөн тонноор 33,5 проц., тоннокилометрээр 37,7 проц. г. м. дувргэдэжэ байхан байна. энэһэнэ мэдэ-хэдэ, госпароходство болбол юрэнхы дээрэ хадхал харынгаа ашаа зөөлгын плание тон

дутуу дувргэжэ байханын харгана.

Мунөө ведэ „Стаханов“, „Бурядаи 10 жэл“, „Пограничник“, „Улан-Батор“ паро-ходууд болбол ашаа зөөлгын-гөө суточно плануудые дувр-гэжэ, эрхим покказательнууд-ые харуулдаг байна.

Госпароходство болбол тү-рүшлийн үдөрнүүдэй ду-туунуудые ябууд дундаа лик-видацилха, түрүшүүлхэй хв-дэлмэринн опыт ба методые бусадтэ дамжуулан угэхэ г. м. хэмжээябуулгануудые ажаа, ашаа зөөлгынгөө плание үлүүлэн дувргэхэ ёһотой.

Ц. ДОР.

Арктикада картографическэ экспедици

Энэ жэлдэ, геодзи ба кар-тографийн Главна управлене болбол совет арктика ба су-барктикын картнуудые зо-хёолгодо эхилэн ороһон бай-на. Майн нүүлдэ, Лена мврэ-

нэй районод экспедици гар-ха байна. 3 самолетууд болбол 23 мянган квадратна кило-метр, территориян аэро-фотосъемконуудые хэһын ту-ла эльгээгдэхэн.

KRIIMSKЕ KAMPAANI

Kriimske dain 1853—1856 онуудта болхон байна.

Tere yjede Rossij xadaa геег-дэнги гyрен байза, тереен дотор диленхидеe дворян-пomeeшчыгый крeпocтнiцеска азaxий баггаа.

Kрeпocтнiцеска cтpoй xadaa oроной xyгзeлтeдe haад xedeg хен. Xылeнeи хыдeлмeрлeсeдeи дутамаг ба дотодийн үргэн ритмогой үгел байхан дееһен, промишленносты тyргэн xyгзeдeе, шадaxaгый байхан ям. Tapiaa-шанаи cылөөтeбиe азaлaн xyдөө азaxидaс багaxан бытөөсe үгe-дeг хен.

Экономическа xyгзeлтeи бы-хii ябаcан крeпocтнoи epхийг үгeйxe xe жабадалa тyлxеe бaггaa. Gooрoдyдтa xын зoнoй oлoшoрoл, фaбрик завoдyдaи ургaлгa хадгаа тaлxa тaрияaнaи дoтoдoиn xудaлдaаж и шaгaд-xaa. Tomонyуд кyпeecyуд, промишлeннiгyд бii болoo. Tapiaaшадaи дундaхaa кулaагyд — бaжaшyд илгaрaн гaрaa. Bapуn, Jевpoпoдoxi кaпитaлизмийн тyргэн xyгзeлтeн, гeeгдeхэн крeпocтнiцеска Poccийi тoвaарнa агcалгa тeeшэ тaтaнaн ям. Oрoдoй пoмeeшчыгyд xилин саaнa тaлxa тaрияa хyдaлдaгaa үгeд-xөө. 1825 онhoo 1856 он хыр-тер, Poccийhoo xилин саaнa шини-це xудaлдaлгa дyрбeнхөө yлy дaхин дeшeлyылгeдee.

„Kрeпocтнoи epхийн бaйxaдa, илaнгajaa хyйлeи cагтa тaлxa тaрияaж пoмeeшчыгyдeр xудaлдaдaнa гaргaлгийн xyгзeлтeн хyуcан peзимeиe unaxийнe ирд-шaлaн xаруулхaн бaггaa“ (Лe-нин).

Taлxa тaрияa xepглeлгийн и-хeдeлгe хадгаа пoмeeшчыгyдийг,

өөригөө азaxийг шaгaдxалгa-дa тyлxиe хeн. Teeд, eнeнeи тулaдa мyнгэн xepгeлгeи бaггaa, пoмeeшчыгyд хадгаа мyнгe oлохийн тулaдa өөригөө имe-ниийг крeпocтнoиnуудaин хамтa бaнкaдa тaбизa, мyнгe aбадaг болхон ям.

Xыcexyрeгeгый тyлeбepи бa пoвинocтийн дaрaлтaар дaрaг-дaн, хaбcэгдaнaн крeпocтнoи тaрияaшaн болбол өөригөө азaлaи бoлoшoлoй дeшeлyылxийн тулa oрoдoдoггый бaггaa. Tere бол бaаршчина дyргeгe, пoмeeшчыгeи тaрияaж иригoг дeерe aбa-шaxa, eлдeб жaнзиин нaтyрaлнa тaтaбapинyдийг тyлeхe үлaгтaй бaггaa. Tapiaaшaнaи азaxийн unaxa, дeрeeвни aбиртaзa exилe.

Xaтyу шaнгa дaрaлтaдa хa-риуу болгон, тaрияaшaд vocтaани xeзe exилe. 1836 онhoo 1854 он хыртер, vocтaвaлхaн тaрияaшaдaар 173 пoмeeшчыгyд и уявpлиaшaнaнep aлaдaнaн ям. Cаризмдa амзaлгaгыйгөөр дyр-рeхэн Kриимcкe дaйнаи yдeдe, тaрияaшaнaи vocтaани илaнгajaa үргэн xapaктepтaл болхон бaй-нa.

Caарcкa Poccий хадгаа дaйн cерeг жабуулзa, Xapa дaлaйн ep-жeнyд дeерe гyисад eзeн бoл-xийг, Typpийг Kавкaзcкa пep-шeйгөө тyрлн гaргaxийг бa бa-риуn Jевpoпeйcкe oрoнyдтa пoмeeшчыгyдeи тaлxa тaрияaж haадгyгeгөөр aбaашaлгий хaнгa-xийг үсeхeн бaйнa. Имe зopил-гoтoйгoор Nikolai I хадгаа 1853 ондo Tyрцeдeи дaйн сонoс-xoн ям.

Tyрyшийн yдeдe, дaйн хадгаа caарcкa пpавилeбcтвoдo амзaлтaтaгaар жaбaзa бaггaa. 1853 ондo нoжaбpийн 18-дa, oрoдoй

KONCУЛЪTACA.

floodонь Синоопско быхтeдe Tyрцин floodтoй epид шaнгaар тeмeсeдe, илaнa бaйнa. Tyр-цин floodой бoлeвoй кoрaабл-нyдaи зaримaн уha yрyу шин-гeгeдeхeн, зaримaн бyтaсoг-дoнo бa дaлaйн epждe xajаг-дaа хeн.

Синоопско илaтa хадгаа Poccийн cyceтeи бoлзo, Tyрцигй бyтaсoxийлнe xyсeгeгый бaйхaн, aнглийcкa, фpaнцyзcкa пpави-тeбcтвeнo кpyyгyдeи хaнaа-тaбoлoлгийг yшaрyулaа. 1854 oнoй appeeлдa, Aaнгли бa фpaнцa xoopoндoo coжyу бaтaл-зa, Poccийдo дaи сонoxoo хeн. Coжyузнигyдaи floodонь Xapa дaлaйдa oрoo.

Caарcкa Poccий хадгаа дaйнa бeлeдxелгый бaггaa. Kрeпocтнi-цескa Poccийн гeгдeнгин бы-хii дeерe xарaгдaa. Aарми хaд-дaа aмaнхaa homoloгdodog, 300 axимдa бyудaдaг крeм-ниoвкa бyгaaр зeбceглeгдe-хэн бaйxaдaн, aнглийcкa зл-г-дe-cтвooлoтoй бyуны 500 axим-хaa дeшe гaзapтa бyудaдa шaдaдaг, гaднa, Милнe cистe-миин бyуны 1000-1300 axимдa бyудaдaг хeн Caарcкa Poccийн floodонь бyлтaдaа шaxуу пa-рyснa cyyднeтe, тийгeд, тeрe-нeи иxexнi xубинь хyуcаршaн бaйxaдaн, coжyузнигyдaи cep-гeгeи кoрaбeлнyуд хадгаа пaар-рaр хyдeлгeд бaггaa. Poccийн yрдa зyгтe тyмep xаргий гeзe бaггaaгый. Cнaриaдийг тeргe дeерe xeзe ширeдeг хeн. Итeндaнcтoнyудooгyу xулгaй-лaлгa дeлгeрхэн бaггaa. Cepгeг-и бyрaлcалaн иxexидeе бoлeвoй тaктикeскa epитeнyдe хaндyлaдaн бишe, xарин плaц-пapaдтa зoxилдyулан тaарyул-г-

дан бaггaa. Kрeпocтнiцескa мyштpaа, тyшaал бapимтaлaлгa, гaзaа тaлaарaa хyгeдeлгe aар-мидa гoспoодcтвoлзo бaггaa. Xeтeрxедe, глaвнoкoмaндy-жeшин шaтaбaнe Kриимeи тoпo-гpaфицескa кaртa үгeи бaггaa; тeрe кaртaнe, aармиин сyаризa бaйxaдa, Пeтepбyргхeе aсaрaг-дaн ям.

Oрoдoй aармидa, cпooтнyдaи тeмeсeл жабуулгaдaдaггый бaг-гaa. Coжyузнигyдaи кoмaндo-вaнi болбол cтpaтeгицeскe шaxa-лa сepгeгeи пyнкт бoлxo—Cевacтoпoлe хадгаа гaзap тeeхe xамaгaлaлaгый бaйхилнe хaй-тaр мeдeхэн бaггaa.

1854 oнoй нaмaр, coжyузни-гyуд болбол Kриимe бyxлeй экспeдициoннo кoрпyс бyул-гaa. Aльмиин хaзyдa болхон бaйлдaаж амзaлтaтaгaар жабуу-лaнaгaа хyлeлeр, Cевacтoпoлeбдo oсaдa xeзe exилe, oсaдaн 349 yдep үгeлзeлee хeн. Cepгeгeгe тeexнiкин xe-дийг гeгдeнгeи бaйбaш, oрoд aармиин мaтpoocyуд бa cолдa-адyд, өөригөө гaзapaй тyлөө гeрoйцeскoор тyлaлдaн бaггaa. Oрoдoй cepгeгyд хадгаа гoорoдийг хaмaгaлaдa гaй-xaмcаг xpaбpoшт гaргaнaн дeерeхeнe, Лeнeинeи xeлeхэн жoхooр,.... Aaнгли, фpaнцa xo-лoг гaнcaxaн Cевacтoпoлeийг eзeлxийн тaлa бyxлeй зил coo гyйлдeхэн бaйнa“.

Eнeexeн cагaл тopшo coo, coжyузнигyд хадгаа oсaдa xeдeдe, 806 тoмo бyу тaбиhан, 16 1/2 мил-лиoн пaтpoонyдийг гaргaнaн бa 271650 пyуд дaрi гaргaшaн бaйнa. Cевacтoпoлeийг хaмaгaлaн, үсeд yдaан oбoрoнaиn бyxий yдe coo, 1855 oнoй aвгycтuн ийхлeдe, Cевacтoпoлeийг coжyузнигyдaи eзeлxe xыртер, oрoд aармиha 128,669 бa coжyузнигyдaи aармиha

63,600 хын үxeхэн бaйнa. Cевacтoпoлeйcкo гaрнизoонoи гeрoйцтeмe бa epлeгeг зopиг хадгаа фpaнцyзcкaш иcтooигyдaар мeдepeдeгe, тeдeнep хадгаа, oрoдoй cолдaдyуд гyсeд xpa-бpoштaар дyрeн, бaстoонyдaи дaй бaйлдaндa, yрдaнe өө-дeиngөө кoрaвлинyуд дeерe тe-мeшeдeндeд aдaлaар, тeмeсe, гeзe бишe хeн. Cевacтoпoлeийг хaмaгaлaлгийн eлi тoдo epи-зooд, Mалaaxoвo кyргaнaи cтyйpмeдe oрoдoй cолдaдyуд хадгаа фpaнцyзcкa cepгeгyдe зopимгoйгooр xapиyу үгeн, aр-caлaндaи aдaи cyceтeйгeep бaй-лaдaн бaйнa.

Oрoнoй xyceшaдaлaй jиxeeр бyуархaн yдeдe, Cевacтoпoлeи yнaлгa болбол крeпocтнiцeскa cтpoйн yмxирийг хapуулхaн бaггaa. Oрoдoй cолдaдyудaи бa мaтpoocyдaи xедиш гeрoлизм гaргaбaш, крeпocтнiцeскa Poccий хадгаа өөригөө гeгдeнгeи бaйдaлaй, jyyш xeзe шaдaxaгый caаргaтaи бa пoмeeшчыгyдeиngee клийкeтeжeе кaпитyлийpөл-гeдe бaагaлдaн бaйнa.

Nikolai I-нeи cагбyсaар xyч-нeи хyлeлeр, өөришe хyбyуn Aлeкcaндp II пpeтoлдo хyбa, тere yдeдe 1856 oнoй мaртийн 18-30-дa, Pаpлизcкa милр бaтaл-гaдaн бaггaa. Xapa дaлaи xeнeиш бишe гeзe тoолoгдoзo, oрoдoй floodoй бyxexeлeнyуд yнaгaа-дaзa, бyтaсoxигдoн үгeйxгe-дeхэн бaйнa.

Kриимcкe дaйнa дийлдeлгe хaд-дaа caарcкa Poccийн xyшийг бaгaдxаh бaггaa. Экoнoмицeс-кa тaлaарaa caарcкa Poccий хaд-дaа фaнaнcoвo yнaлгaгyдaи у-дaтeе бaггaa. Gадаaлин нaй-мaнaи oбoрoдoнeи дaйнaи exил-xeдe 147 миллoон бaйхaн aад,

39 миллoон бoлтoрoo yнaа. Dайн cepег хадгаа крeпocтнoи тaрияa-шaнaи нyргaн дeерe xyсep хын дeep бyгaa. Kриимcкe дaйнaи тoн oлон тooтo cолдaдyуд гeн-тeхэн бaггaa. Eнe дaйн болбо Poccийдo промишлeннocтийн xyг-зeлтeи жaмaр шaxлa бaйхилнe xyг-зeлтeи тyлaа. Ppoмишлeннocтийг тy-гeн xyгзayлxийн тулaдa крeпocт-ницeскa cистeмиийг ликвидaцaн шaxлa бaггaa. Caарcкa Poccий дaйнa дийлдeнeи хyлeлeр, пoмeeшчыгyд хадгаа өөригөө гoспoодcтвийг хyбилгaнгий бa гaзa шaдaxaгый бoлoo хeн.

„Xeлeгый бa дaрлaгдaн Poccий хадгаа yгeдe дyршeлтeи крeпocтнoи pаaбcтвийн oрoн бo тoгoгчoo гaзaзa exилee“ — гeгe Geepceн бишeхэн ям.

Ceнтpaльнa гyбepнийн jиxexнi xубинь, Yкpaинa, Bep-rycый болбол тaрияaшaдaи voсcтaниaр eзeлгeдeхэн бaггaa. 18 онhoo 1860 он бoлтoр, тaлa зил coo 374 voстaани болбо байна. Eдe voстaанинyуд xa-тoн cyceтeйгeep жабуулгaдa бaггaa. Caарcкa cepгeгyд дaа миaнгaдaарaa хyдeлe, „cылөө“ бa „крeпocтнoи eрe бoлиулxa“ гeхэн, тaрияaшe тoлпaтaи тeмeсeлдe jиxer гaргaxa ушaртaи бoлoo хeн.

Kриимcкe кaмпaнийн yдeдe рeгeи дий